

Keppel Csilla: *Hadisebesültek görbe tükörben. Bořivoj Rambousek első világháborús karikatúrai.* Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Szombathely, 2016. 112 old.

Az első világháború centenáriuma kapcsán számtalan könyv látott és lát napvilágot. Nemcsak a hadieseményeket, a politikai hátteret ismerhetjük meg ezekből, hanem a mindennapokat, a propaganda szerepét, a hadifoglyok helyzetét, és az egyes katonák vagy hozzátartozók gondolatvilágát is. De vannak a kornak ennél szokatlanabb megközelítésű kiadványai is. Ezek közé tartozik Keppel Csilla könyve is, amely a Smidt Múzeum gyűjteményének egyik különleges egységét tárja a közönség elé. Az első világháború hadisérültjeit a sebesültként Szombathelyen, a VII. számú szemészeti osztályon, korabeli németes kifejezéssel Abteilungon 1917-ben néhány hónapon keresztül ápoló cseh Bořivoj Rambousek festő karikatúráinak segítségével mutatja be. A 38 színezett rajzot Rambousek Szombathelyen, kezelőorvosánál hagyta, aki később azokat Smidt Lajos gyűjtőnek ajándékozta.

A grafikákat a művész katonatársai megnyugtatóra, félelmeik, szorongásaik eloszlatására szánta. A karikatúrák elvárásaihoz illeszkedve felnagyította, eltúlozta az egyes jelenetek részleteit, főszerepben mindig a szenvedő katonával. A könyvet és a képeket nézegetve mégis inkább az az érzésünk, hogy a központban mindig az orvosok állnak. A mindig nyugodt, micisapkás Pápai Hugó főorvos, az altiszti rangját szablyája viselésével hangsúlyozó Baumgartner László segéddorvos, a kővérkés, határozott Nádas Róbertné Guary Mária önkéntes ápoló, valamint a szocialista érzelmű Fábián műtősegéd alakjai rendre visszaköszönnek az ábrázolásokon.

A könyv két részre oszlik. A szöveges első részben bemutatkoznak a szereplők, a kórház személyzete, valamint Rambousek rövid életének történetébe is betekintést nyerhetünk.

Különleges érdeme a könyvnek, hogy elénk tárja Szombathely első világháborús katonai kórházainak szerepét, mégpedig csoportosítva az intézményeket fenntartóik szerint (vöröskeresztes vagy katonai), külön kiemelve a karikatúrák helyszínét is adó tartalékkórház VII. számú (szemészeti) osztályának tevékenységét. Nem maradhat el a város háborús szerepvállalásának rövid felvázolása sem, kitérve elsősorban a kötet témája szempontjából is fontos kórházi, ápolási és jótékonyági feladatokra. Bemutatja azokat a nehézségeket, amelyekkel Szombathelynek a háború elején és alatt is szembe kellett néznie a megfelelően képzett orvosi és ápolói személyzet, valamint a közkórház hiánya következtében. Mégis képes volt megfelelni feladatának, bizonyítja ezt az évente ellátott sebesültek magas száma (2–3000) is, ahogy erre a könyv is rávilágít. Részleteket ismerhetünk meg a Vöröskereszt szombathelyi szervezetének jótékonyági és ápolói tevékenységéből. Az itt kezelt katonák hálás visszamemlékezései, egyes orvosok, mint Pethő Ernő humánus intézkedései szükségszerűen kerültek bemutatásra azért, hogy tudatosítsák, sok katonának jutott alapos és emberséges bánásmód a háborús kórházakban. Bár a közhiedelem szerint a katonai kórházak csak arra szolgáltak, hogy a bakát minél gyorsabban talpra állítsák és újra a frontra küldhessék, éppen Rambousek az egyik példa arra, hogy az orvosok igyekeztek egyeseket visszatartani, lényegében bujtatni: a karikatúrát éppenséggel vig kedélye és társaira gyakorolt pozitív hatása miatt.

A könyv második felét a 38 darab grafika egyenkénti bemutatása alkotja. Kiállítási katalógushoz méltón sorakoznak itt a grafikák, leltári számuk és méretük feltüntetésével. Majd a kép részletes leírása következik, leírókarton-szerűen a képen látható cselekményt és személyeket is bemutatva. Az utóbbit elfogadhatónak, az előbbi szükségtelennek ítéldhetjük. A képek olyan jól láthatók, hogy felesleges leírni, mit kell látnunk rajtuk. Ez ráadásul ellenkezik a karikatúra alapfeltételével és céljaival, miszerint a műfaj a valóság groteszk, kifigurázott ábrázolása képi eszközökkel. A műtárgyi leírókarton idézése helyett inkább a képeken látott orvosi eszközökről, a bosnyák katonák különleges fejfedőjének mibenlétéről, vagy – mint ahogy erre valóban jó példát is láttunk – a katonai ételmezés viszontagságairól lehetett volna rövid összefoglalást tenni.

Szintén szükségtelennek érezzük a karikatúrák önkényes csoportosítását, valamint a cím nélküli képek elnevezését. A 38 grafika olyannyira kis számú, hogy külön kategorizálást – főként, mivel szemmel láthatóan maga a rajzoló sem törekedett ilyesmire – nem igényel. A grafikák mellett látható, azokhoz részben kötődő orvosi és első világháborús tárgyakról, képekről szerettünk volna kicsit többet megtudni. Magyarázó szöveggel ellátva illusztrációs szerepe mellett forrásként is jobban hasznosulhatott volna, ahogy ez a borító belső oldalán látható képek esetén, mivel a szövegben találunk rájuk vonatkozó utalást, nagyon szépen megvalósult. Talán csak az elhelyezésük volt szokatlan, így megtalálni körülményesebbnek bizonyult.

Ezek a tényezők azonban alig vonnak le valamit a könyv értékéből, mivel nem tartalmilag, inkább formailag kifogásolhatók. A kötet kétségtelen erénye, hogy egy olyan területet tár a közönség elé a háborúval kapcsolatban, amely merőben ellentétes a harcok kegyetlen világával. Valóban groteszknak hat a háború borzalmait a humor eszközeivel megfogalmazni. Rambousek humánumával és művészi tehetségével ráérzett arra, hogyan lehetséges a katonák kiszolgáltatottságát oldani. De nemcsak ezt olvashatjuk ki a képekből. Az ajánlásban dr. Széll Kálmán arra is utalt, hogy a képek a kor panaszos üzenetei, sőt háborúellenes vádiratai is egyben.

A könyv nagyon informatív, szép kivitelű, szövege jól olvasható, tagolt, a jegyzetapparátus alapos. A borító harsány színe (téglaavörös) figyelemfelhívó és a témával is összhangban van. Mindazok haszonnal forgathatják ezt a kötetet, akik érdeklődnek az első világháború, az orvoslás vagy a vizuális kultúra története és Szombathely múltja iránt, de ajánljuk azoknak is, akik az emberi kiszolgáltatottság, félelmek ellen némi támaszt, vigasztalást keresnek. Mert a grafikák erről szólnak. Arról, hogyan küzdhetjük le a szorongásainkat akár a humor eszközével is. Arról, hogy tudjunk nevetni a nehéz helyzetekben is, mert ez a túlélés egyetlen eszköze. A háborúban és a civil életben is. **Szibler Gábor**

Sudár Lászlóné T. Molnár Zsuzsanna:

Juditból Malvina lesz. Esszé – regényes interludiumokkal. Dukai Takács Judit költőné emlékére. Savaria University Press, Szombathely, 2015. 236 old.

Az irodalmi kultuszok Janus-arcú kísértők. Az alkotók és műveik tisztelete és az emlékek őrzése mellett gyakran aránytévesztésre csábítanak. Felnagyíthatják az értékeket, homályban hagyhatják az esztétikai fogyatkozásokat. Sokféle módon szerethetünk valakit: hibáival együtt, feltéve, máskor mértékvesztően, elfogultan. Sudár Lászlóné T. Molnár Zsuzsanna könyvéből elsősorban a kétely nélküli, rajongó megközelítés olvasható ki. Nehéz újat mondani egy olyan XIX. századi lírikusról, akivel kapcsolatban nincsenek frissebb kutatások, nem kerültek elő új adatok, összefüggések. Ilyenkor egyaránt előfordulhat a felesleges ismétlés és a tények „lazább” kezeléséből fakadó álmodozás.

Az mindenképpen dicsérendő, hogy a szerző alaposan tanulmányozta a vasi költőné életrajzát, műveinek értékelőit. Rendszeresen hivatkozott Vadász Norbert, R. Kocsis Rózsa, Fenyő István, Jancsó Elemér, Németh László, Schöpflin Aladár, Somlyó György, Bán Zoltán András és Alföldy Jenő írásaira. Foglalkozott a *Dudinak*, *Malvinának*, *Magyar Saphónak* (*Szapphónak*) is nevezett poétia életével, verseivel, kortársaihoz fűződő kapcsolataival, nem utolsósorban utókorával. Péterffy Ida nyomán szólt a Tóth István szobrászművész által készített Dukai Takács Judit-portréról is. Az már vitatható, hogy forrásai közül kit mennyire tart hitelesnek. Szerintem például Schöpflin Aladár szikár minősítése pontosabb, lényeglátóbb, érvényesebb, mint Vadász Norberté.

A könyvben szereplő tárgyszerű megállapításokat nem egyszer elfogult személyes megjegyzések, regényes részletek egészítik ki. Ezekben a kelleténél gyakrabban találkozunk időjárási, lélektani és tájleíró toposzokkal, érzelmekben dús életképekkel. Egy részüket szerkesztői, lektori közreműködéssel érdemes lett volna kigyomlálni.

A kötet legvitathatóbb fejezetében (*Akiket itt Judit igézetébe vont; 146–172.*) Weöres Sándor *Psychéjéről*, Simonffy András dukai tevékenységéről és a *Versek egy elnémult klavírra* című Dobai

Péter-műről értekezik a szerző. Sajnos itt sorra következnek a botlások. Közülük említek néhányat. Weöres Sándor nem 1937-es indiai–kínai utazása során ismerte meg a keleti hitvilágot. Jóval előtte, középiskolás diákként tanulmányozta Szimonidesz Lajos vallástörténeti monográfiáját és a Marczali Henrik által szerkesztett *Világtörténetet*. Korai versei, levelei, kéziratai tele vannak antik és keleti utalásokkal.

A *Psyché*hez vezető út jól nyomon követhető a költő leveleiből, verseiből, egyéb írásaiból. Közülük az egyik jellemzőt idézem. A *Válasz* 1947/8. számában Zelk Zoltán gyermekverseiről szólva az alakváltás termékeny, izgalmas lehetőségeit említette: „*Mindig érdekes jelenség, ha a költő a létezésnek egy másik redőjét próbálja átélni és kifejezni, mint amelyikbe tartozik. Ha a költő megszólal, mint természeti jelenség, vagy mint növény, vagy állat; ha a költő-férfi megszólal mint nő, vagy a költőnő mint férfi; vagy a verselő gyermek megszólal mint kályha mellett papucsban üldögélő aggastyán, aki visszatekint hosszú életére.*”

A *Psyché* egyes darabjai sorra jelentek meg a *Híd*, az *Új Írás*, a *Tiszatáj*, a *Jelenkor*, a *Kortárs* és az *Életünk* hasábjain. Weöres nem hagyott kétséget, hogy Lónyay Erzsébetet és életművét ő teremtette. A *Merülő Saturnus*ban tíz verset, jegyzetet és post scriptumot közölt. Utóbbiban is egyértelművé tette a „*pót-én-kivetítés*” kísérletének hozadékát. Bertha Bulcsúnak a *Jelenkor* 1970/12. számában azt említette, hogy az elkezdett ciklust ötven hosszabb verssel és ötven 2–4 soros epigrammával folytatja. Terve hamarosan módosult: a poétria életrajzával, prózai részletekkel, magyar és német nyelvű versekkel egészült ki.

Juditból Malvina lesz – ígéri a könyv címe. Ez az irodalmi névadás a poétria saját kezű pályaképe szerint Wesselényi és Döbrentei 1814-es látogatása idején történt. Sudár Lászlóné T. Molnár Zsuzsanna azonban tovább álmodja költői „hősének” utóéletét. Összefüggést feltételez Dukai Takács Judit és a Weöres által teremtett Lónyay Erzsébet között. Ez azonban megalapozatlan, tudományos szempontból nem igazolható állítás. A „*Judit-Psyché*” névösszevonás félrevezető, sem filológiai, sem más módon nem igazolható. Alapja mindössze annyi, hogy születési és halálozási adataik megegyeznek. Weöres nem tartotta különlegesnek, értékesnek Dukai Takács Judit líráját, mint ahogy sajnos nem is az. Természetesen nem került büvkörébe sem. „*Malvina*” szabálykövető lírájában *Psyché* bátor, formabontó, zabolátlan alkotásainak semmiféle előképét nem feltételezhetjük.

A vegyes műfajú kötet a kísérletként értelmezett esszét és a regényesített életrajzot vegyíti megkérdőjelezhető módon. Egy alapos korrektor a helyesírási hibákból, elírásokból bőven gyomlálhatott volna: Dukai Takács Judit (Takács helyett; 27.); Goethetől (Goethétől helyett; 31.); Baumgartner (Baumgarten helyett; 146.); Lónyai Erzsébet (helyesen: Lónyay, 161.; 163.); „*Végtelenül unom szüntelen / zártságomat egy férfitestben*” (147.) Weöres Sándor verssora helyesen: „*Végtelenül unom szüntelen / zártságomat egy férfi-testben...*” *Tűzkút*, Magyar Műhely, Párizs, 1964. 65.). **Lőcsei Péter**

Harangozó Miklós: *Mária tenyerén. Történetek Kis-Czell életéből.* „A celli kékszellem” Alapítvány, Celldömölk, 2017. 314 old.

*Kiscell egére szürke galambok
szállnak az esttel, s rebben a szív:
szólnak a szélben a barna harangok,
régia a dallam, Mária hív.*

*Ásít az ásó, csendes az ostor,
alkonyi fényben a két kicsi tér,
suttog a kedves, sárga kolostor:
hozd el a lelked, Mária kér.*

*Szép libasorban jönnek a hívek,
mozdul a csendes, nyári határ.*

*Ünnepi gúnyák, ünnepi szívek,
nincs szomorúság: Mária vár!*

*Merre ma mindez? Hol van a mű,
és mért nem akarjuk a régi regét?
Nem csodaszép, hát nem gyönyörű,
hogyan Mária őrzi a város egét?*

*Megvan a templom barna harangja,
megvan az alkony, megvan a rend.
Elnyelte végleg az éjszaka hangja,
vagy, ha akarjuk, győzhet a csend?*

*Kiscell egéről küldik az áldást,
s bár ma a talpunk sárba tapad,
Mária őrzi az ős-csodavárast.
Nem kell, hogy elhidd. Csak ne tagadd.*

„Nem kell, hogy elhidd. Csak ne tagadd.” – Harangozó Miklós ezzel a mondattal ültet maga mellé hívőket és kételkedőket, őslakosokat és „gyűtmenteket”; bizonyítható tényekre éhes észszerű olvasókat és valószínűsíthető sejtelmeket álmodókat egyaránt.

Hatásos volna, ha a szerzőt így mutatnánk be: íme hősünk, aki a múlt évezred vége felé történelemtanári diplomáját kezéhez kapván nagy kalandba fogott. Olthatatlan ifjonti hévvel, ám elenyésző angoltudással, s szinte kimutathatatlan mennyiségű valutával a zsebében New York-ba repült, hogy azután húsz esztendeig tartsa őt fogságában a Város, évente csak egy-két hónapnyi eltávozást engedélyezve Celldömölkre, az origóba. S bár egyre több természet és ember alkotta szépséget látott, a kötés mégis mindinkább rabsággá vált: a Grand Canyon már nem tudta feledtetni a Ságot, égig érő katedrálisok árnyékában a kiscelli templom sziluettje káprázott – a Vándor egyre jobban vágyott arra, hogy végleg hazatérjen, s gyermek- és kamaszkora színterének múltját a lehetőségig megismerje.

Így volt, és mégis másképp.

Valójában hősünk már kisgimnazistaként megtalálta a 9 és 3/4 vágányt, ahonnan a kicsit szürke, nagyon szocreál kisváros szendergő jelenéből a csodákkal és gyönyörűségekkel teli múltba utazhatott. Pedig mindössze annyi történt, hogy egy téli estén nem a megszokott útvonalon indult haza, hanem egy sikátoron keresztül arrafelé, ahol százéves háztetők, árkádok, kerek kút látványa tárult elé – sokadjára, de így először. Földbe gyökerezett a lába. Mintha a repkény alól előkandikált volna a rejtegetett kincs, s ő örömteli borzongással fürkészte a látható Celldömölk körül felsejlő régi Kiscell hologramját.

A másnap már a könyvtárban találta, hogy elkezdje kutatni e sosem hallott, régmúltból felbukkant világ nyomait. S amikor ezek a nyomok elfogyni látszottak, a jó kopó már a levéltárakban szimatolt, és nem volt rest a magány homályából fényre hívogatott élők szavait jegyzetelni sem.

A *Mária tenyerén* ennek a majd' negyvenéves szerelemnek gyümölcse. Miképp a vásári képmutogatókat tátott szájjal, tágra nyílt szemmel figyelő nézősereg, úgy olvassuk mi is a huszonegy eseményt felvillantó várostörténet fejezeteit, melyekből Koptik Odó atya megérkezésétől (1739) a nagytemplom harangjainak beszoalgtatásáig (1916) bomlik elénk a kegyhely és lakóinak élete. Persze a szerző nemhiába teremte képzeletű költő: a helytörténet fekete-fehér, szabálykövető tényeit minduntalan magához öleli, s jár azokkal hol lassú keringőt, hol meg fergeteges show-táncot. Az ezerszínű táncrend főszereplője mégsem ő, hanem Boldogasszony Anyánk, Mária. Kiscellben minden Vele kezdődik és általa nyer jelentőséget: „*E vidék egy asszony királysága...*” – olvassuk a Prológusban. Hozzá igyekeztek a zarándokok ezrei a kútásó csodájának hírére; az Ő tiszteletére épült meg az eleinte három –, később kéttornyúvá alakított kegytemplom; az égi Atyánál való közbenjárásért Hozzá fohászkodtak a kalapos király által lassú elenyészésre ítélt szerzetesek, s ugyancsak Neki hálálkodtak, midőn a mál-

tatlan évtizedek után a Szent Szobrányt újra illő, s egyszerű selyemruhába öltöztethették Kis-Czellben, s az Ő nevét zokogták, amikor 1916-ban a porba hullottak templomának harangjai.

A könyv velejéhez a szerző szentet és profánt bravúrosan elegyítő stílusa és sziporkázó humora segít közelíteni. Hisz nemcsak a kegyhely és a város tényeken alapuló történetéről olvashatunk, de egyebek mellett az 1860-ban Szent István napjára fogantatott szesztilalom okozta egekig erő kétségbeesésről, Rómer Flóris eredménytelen fogókúrájáról, a kis Gáyer Gyulának a botanikával kapcsolatos mély ismereteiről, az Eötvös Lorándot is lenyűgöző czelli árúbőségről vagy épp az alapító atya szívében megbúvó csöppnyi kétkedésről:

Koptik apát a sötét remetekunyhó rejtekében fáradt mozdulatokkal masszírozta sajgó halántékát.

„Az kegyhelyért teszem” – gondolta magában. „Holnap is, aztán is.”

Lehunyta szemét, s egy egész várost látott maga előtt. Hatalmas, háromtornyú templommal, oldalában elegáns, pazarul kifestett rendházzal. Patinás fogadókat s csinos polgárházakat látott a templom árnyékában megbújó, kedves tereken. S emberek ezreit látta, amint a folyamatosan növekvő búcsújárások során eggyé válnak Mária dicséretében. Embereket, kik kötődnek a városhoz, s kötődnek Máriához. Hisz a kettő ugyanaz.

„Azért is nagyobb lesz majd, mint az pannonhalmi bazilika főhajója!” – gondolta jóleső meglepődéssel, s azzal mély álomba zuhant.

Jósa Judit

Évezrednyitó beszélgetések V. (Képekkel)

Milleneum [sic!] Alapítvány, Sárvár, 2016. 295 old.

A kötet címét látva akár nagy horderejű kérdésekre, meghatározó válaszokra is számíthatnánk. Mielőtt túlzó elvárásaink lennének, Kondora István köszöntője és Gróf István előszava visszazökkent a valóságba. Számot vetünk tapasztalatainkkal: vajon milyen televíziós, rádiós és egyéb párbeszédet hallgattunk, milyen nyilvános eszmecsereket voltunk tanúi, résztvevői? A médiumok uralta világban miképp alakultak át az ilyen típusú rendezvények?

Ha elolvassuk a sárvári megszólalások lejegyzett változatait, alighanem először az tűnik fel, hogy a vendégek köszöntése után csaknem minden alkalommal múltidéző monológok következnek. (A kötet végén található plakátok mindegyikén szerepel az előadássorozat minősítés is. Ez nyilván vegyes műfaji megjelölés.) A házigazda hagyta beszélni a meghívottakat. Ritkán szólt közbe, a résztvevők kérdéseinek többsége is elfogadó jellegű. A kétely nem kapott hangot. Kár, hogy még a nagyon indokolt esetekben sem. Az ellentmondás, a pontosító jellegű szembesítés általában megpezsztíti a párbeszédet. A mindent elfogadó közönség kényelmessé, esetenként kinyilatkoztatóvá teheti a „messziről jött embert”. A kötet szereplői (színész, előadóművész, politikus, sportoló) gyakorlott nyilatkozók. Közvetlenség, rutin jellemzi őket; többnyire arányérzék, mértéktartás is. Alig említenek olyan tényeket, amelyeket más forrásokból nem ismerhetnénk. Ezen fölösleges csodálkoznunk az internet világában. Naprakész információkat amúgy sem várhatnánk, ugyanis a beszélgetésekre 2010 ősze és 2016 tavasza között került sor. Mégis érdemes végigolvasni a csaknem 300 oldalt.

*

Jordán Tamás még „kezdő” szombathelyiként, de már színházalapítóként volt a sorozat vendége. Korábban Eperjes Károly és Dörner György szerepelt a sárváriak meghívására. A színész, rendező felidézte életének legfontosabb fordulatait: az Egyetemi Szinpadot (1961–1970), a pályafutását alapvetően befolyásoló kaposvári meghívást, a Huszonötödik Színházban töltött éveket (1970–1980). Szólt a kaposvári legendáról: Gazdag Gyula, Ács János, Babarczy László, Pogány Judit, Molnár Piroska, Ascher Tamás, Gothár Péter és a többiek legendás csapatáról. Szóba került a Merlin és a Nemzeti Színház is. Akik ismerik Jordán működését, tudják, hogy számára a teátrum mindig többet jelentett az esti előadásoknál. Örökké a közösséget, a játékot, a fiatalok nevelését, a kísérleteket szerette. Nem véletlenül találta ki a rendhagyó alkalmi műsorokat, a versfesztivált, és csinálta barátaival a Pécsi Or-

szágos Színházi Találkozózt. Tervhalmazóként pályázta meg a Weöres Sándor Színház igazgatói székét. Sárváron említett ötletei közül jó néhányat azóta is látogathat a szombathelyi közönség.

A szombathelyi születésű Halmos Béla (1946–2013) nem sokkal halála előtt, 2013 tavaszán szerepelt a Nádasdy-vár dísztermében. A Széchenyi-díjas primás, népzenekutató Sebő Ferencsel együtt a táncházak egyik kezdeményezője, a mozgalom meghatározó személyisége volt. Indulásukra, utazásaikra, nevezetes fellépéseikre közvetlen hangon, sok humorral emlékezett. Alkalmi felszólításukat sem titkolta. Hálával emlékezett Martin Györgyre és mindazokra, akiktől hegedülni tanult. Szerényen beszélt tudományos munkájáról. Megszépítés nélkül idézte korai és későbbi erdélyi tapasztalatait; nem kevés iróniával jellemezte a hazai kitüntetések protokollját.

Gémesi György, Kónya Imre, Chikán Attila előadásait, válaszait elsősorban politikai szereplésük köti össze. Multidézésük részben az elbeszélte történelemhez (oral history) tartozik. Fejeze-teikben szóba kerül a Magyar Demokrata Fórum, a Szabad Kezdeményezések Hálózata, „Csurka Pista”, Antall József és a nagykoalíció, az Ellenzéki Kerekasztal és a privatizáció. Néhány összefü-gésben jelenünkről, gazdasági, politikai kilátásainkról is véleményt mondtak. Különösen megfonto-landó mindaz, amit Chikán Attila a magyarországi foglalkoztathatósági gondokról, a nemzetgazdaság és a kultúra összefüggéséről, az EU-ról és a hazai közállapot jellemzőiről megfogalmazott.

Jordán Tamás és Halmos Béla után Kásler Miklós professzornak is vannak Vas megyei kö-tődései. Hálával emlékezett a sárvári gimnázium tanáira és egykori érettségijére. Szegedi tanul-mányait követően többek között az Országos Onkológiai Intézetben dolgozott. Kutatásai, eredményei mellett részletesebben szólt a Nemzeti Nagyvizit sorozatáról. Az előadásban és a kérdésekre adott vá-laszokban visszatérő téma volt az erkölcs, az úgynevezett erdélyi szellem és a magyar irodalom érté-kelése. A fenti bekezdések olvasása során többször eszembe jutott Babits Mihály vélekedése: „*Minden rossz mondat törött ablak, melyen át egy rossz gondolatra látni. Görbe hüvelyben nincs egyenes kard. A stílushibák gyűjteménye: nyomorék gondolatok tárháza.*” Ha valaki erősnek érzi a minősítést, ol-vassa el alaposan a 179–184. oldalt. Ezt a zárlatot a kötet szerkesztése során alaposan el kellett volna olvasni, figyelmesen javítani. Kihagyni azért nem, mert tanúskodik valami fontos dologról. Mi történik akkor, ha egy tekintélyes, hatalommal is rendelkező tudós olyan területekre téved, ahol előítéletei ke-verednek tájékozatlanságával.

Halász Judit közvetlenül, rutinosan idézte fel főiskolai éveit, színpadi sikereit és filmszere-peit. Az utolsó meghívott, a nehéztárléa Pars Krisztián szintén vasi. Megerősít bennünket abban, amit amúgy is sejtettünk, tudtunk: a versenysport kart karba öltve jár a sérülésekkel, a fizikai fájdalommal. Sok (legtöbb?) esetben a sportdiplomáciával és a doppinggal.

A kötet zárlatában visszatekintés olvasható a rendezvénysorozatra, a vendégekre és az ese-mények visszhangjára. A könyv erényeit alaposan gyengítik a kisebb-nagyobb elírások, tárgyi téve-dések, nyelvhelyességi hibák. Ezekből és a helyesírási vétségek sokaságából néhány jellemzőt emelek ki. A hibás adat után az oldalszám, majd a helyes változat szerepel. Rákóczy (110.) Rákóczi; Soly Day of Gloria (65.) Soli Deo Glória [Az 1921 nyarán megalapított Soli Deo Gloria Szövetség 1928-tól kezdve Balatonszárszón alakított ki konferenciát. Itt tartották a nagy visszhangot kiváltó 1943-as konferenciát, amelyen többek között Kodolányi János Németh László, Veres Péter és Erdei Ferenc vett részt.] Mondd valamit (23.) Mond valamit; mond verset (219.) mond verset; újam (115.) ujjam; nem-e lenne (242.) nem lenne-e; válasszák (245.) választják; életembe (245.) életemben; Schmidt Pál (248.) Schmitt; Áprili (181.) Áprily; had idézzem (167.) hadd; Baudclair-rel (181.) Baudelaire-rel.

Lőcsei Péter